

Oponentský posudek disertační práce Tatiány Iskanderovy „Sociologické charakteristiky a mediální reprezentace národnostních menšin v mediálním diskurzu jako teoretické prověření možností komparativních studií (vlastní výzkum mediální prezentace menšin České republiky a Kyrgystánu v devadesátých letech 20. století). Praha: FSV UK 2011; 213 stran rkp.

Předložená disertační práce řeší problém, který provází vznik a vývoj sociálních věd od jejich prvopočátků až po současnost: nakolik je relevantní a možná metoda srovnávání na první pohled odlišných a často geograficky velmi vzdálených společností a kultur. Autorka použila velké množství dat, jak převzatých, tak z vlastního výzkumu a úkolu se zhostila docela dobře.

Text je jasně strukturovaný (srovnání historického vývoje obou republik po roce 1989; definování relevantních pojmů; srovnání národnostního složení obou republik; srovnání diskursu, věnovaného národnostním menšinám, v médiích obou republik; analýza rozhovorů; závěr) a doplněný celou řadou grafů a také citátů z výroků jednotlivých informátorů. Je připojena seznam literatury. Text je napsaný dobrou češtinou.

K textu mám jen několik připomínek či otázek:

- 1) Jakou podobu měla mediální legislativa v obou srovnávaných republikách před rokem 1989? Určitě prezentaci etnik umožňovala, ale v jakém duchu? Pokud si vzpomínám (lze to i v současnosti např. dohledat v oficiálních tiskovinách Čínské lidové republiky, případně Korejské lidové republiky), tak to bylo v duchu „uchovávání nejlepších lidových tradic“, tj. dívky v krojích, vystoupení tanečních souborů atp.
- 2) Autorka správně uvádí romskou menšinu s poznámkou „...i když to tak podle sčítání lidu nevypadá...“ /str. 98/. Naráží tady na problém zda-li máme brát v úvahu pohled zvenčí, tj. občané jsou „přidělováni“ k určité etnické skupině nečleny této skupiny (např. úředníky), anebo zda-li máme brát v úvahu pohled zevnitř, tj. považovat za příslušníky etnické menšiny jen ty, kdo se k ní přihlásí. První pohled bývá ovšem někdy napadán jak rasistický či xenofobní, druhý pohled zase přináší problém kam oficiálně zařadit množinu občanů, kteří byli v minulosti za členy určité etnické skupiny považováni a nyní se k ní nehlásí. V České republice v této otázce neexistuje shoda a můžeme se v nejrůznějších textech setkat se směsicí obou pohledů. Tuto poznámku píše jen pro informaci autorce; s tématem předložené disertace nemá nic společného.

Práce splňuje všechny předpoklady kladené na disertační práce. Navíc je zajímavým příspěvkem na poli komparatistiky společenských věd. Práci doporučuji k obhajobě.
V Praze 8. ledna 2011.

Prof., PhDr. Josef Kandert, CSc.